

Guía Docente				
Datos Identificativos				2023/24
Asignatura (*)	Farmacoterapia	Código	661G01024	
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Terceiro	Optativa	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento				
Coordinación	Souto Fernández, Estela	Correo electrónico	estela.souto@udc.es	
Profesorado	Souto Fernández, Estela	Correo electrónico	estela.souto@udc.es	
Web	campusvirtual.udc.gal/			
Descrición xeral	O propósito desta materia é capacitar a/o estudante para a indicación, uso e autorización de dispensación de medicamentos e produtos sanitarios, conforme á norma reguladora que autoriza dita dispensación as enfermeiras/os co fin de satisfacer as necesidades de coidado da persoa, apoiado no xuízo clínico enfermeiro.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A4	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
A5	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
A6	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
A38	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C10	CB2.- Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C12	CB4.- Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Identificar e valorar o uso e indicación de medicamentos e produtos sanitarios de prescripción independente		A4	C1
		A5	C4
		A6	C7
		A38	C10
			C12

Describir o uso e indicación de medicamentos e produtos sanitarios de prescripción colaborativa individualizada.	A4	B2	C1
	A5	B4	C4
	A6	B5	C7
	A38		C10 C12
Describir o uso e indicación de medicamentos e produtos sanitarios de prescripción colaborativa estandarizada.	A4	B2	C1
	A5	B4	C4
	A6	B5	C7
	A38		C10 C12

Contidos	
Temas	Subtemas
PRESCRICIÓN INDEPENDENTE	<p>Apósitos e produtos para cura en ambiente húmido</p> <p>Medicamentos para:</p> <ul style="list-style-type: none"> A- Tracto alimentario e metabolismo B- Sangue e órganos hematopoiéticos C- Sistema cardiovascular D- Dermatolóxicos G- Sistema xenitourinario e hormonas sexuais J- Antiinfecciosos para uso sistémico L- Axentes antineoplásicos e inmunomoduladores M- Sistema musculoesquelético N- Sistema nervioso P- Produtos antiparasitarios, insecticidas e repelentes R- Sistema respiratorio S- Órganos dos sentidos
PRESCRICIÓN COLABORATIVA INDIVIDUALIZADA	<p>Medicamentos para:</p> <ul style="list-style-type: none"> A- Tracto alimentario e metabolismo B- Sangue e órganos hematopoiéticos C- Sistema cardiovascular D- Dermatolóxicos G- Sistema xenitourinario e hormonas sexuais H- Preparados hormonais, excluindo hormonas sexuais e insulinas J- Antiinfecciosos para uso sistémico L- Axentes antineoplásicos e inmunomoduladores M- Sistema musculoesquelético N- Sistema nervioso P- Produtos antiparasitarios, insecticidas e repelentes R- Sistema respiratorio S- Órganos dos sentidos

PRESCRICIÓN COLABORATIVA ESTANDARIZADA	<p>Medicamentos para:</p> <p>A- Tracto alimentario e metabolismo</p> <p>B- Sangue e órganos hematopoiéticos</p> <p>C- Sistema cardiovascular</p> <p>D- Dermatolóxicos</p> <p>G- Sistema xenitourinario e hormonas sexuais</p> <p>H- Preparados hormonais, excluindo hormonas sexuais e insulinas</p> <p>J- Antiinfecciosos para uso sistémico</p> <p>L- Axentes antineoplásicos e inmunomoduladores</p> <p>M- Sistema musculoesquelético</p> <p>N- Sistema nervioso</p> <p>P- Produtos antiparasitarios, insecticidas e repelentes</p> <p>R- Sistema respiratorio</p> <p>S- Órganos dos sentidos</p>
--	--

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	C1 C4 C7	1	0	1
Sesión maxistral	A4 A5 A6 A38 B2 B4 B5 C4 C10 C12	23	46	69
Análise de fontes documentais	A4 A5 A6 A38 B2 C1 C4 C7 C10 C12	3	6	9
Aprendizaxe colaborativa	A4 A5 A6 A38 B2 B4 B5 C1 C4 C7 C10 C12	13	13	26
Proba de resposta múltiple	A4 A5 A6 A38 B4 B2 C4 C7 C10 C12	2	42	44
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe co fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar, vinculados a un programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativas, que partan dos saberes previos do alumnado.
Sesión maxistral	Exposición oral on line a través de Teams, actividade sincrónica, complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos legislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos. Pódese empregar como introdución xeral a un tema, como instrumento de aplicación do estudo de casos, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente, para a presentación de situacións complexas ou como síntese de contidos de carácter teórico ou práctico.
Aprendizaxe colaborativa	Conxunto de procedementos de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicacións, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo.

Proba de resposta múltiple	Proba obxectiva que consiste en formular unha cuestión en forma de pregunta directa ou de afirmación incompleta, e varias opcións ou alternativas de resposta que proporcionan posibles solucións, das que só unha delas é válida.
----------------------------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral Análise de fontes documentais Proba de resposta múltiple	<p>A atención personalizada relacionada coa Proba de Resposta Múltiple ten como finalidade atender as consultas do alumnado relacionadas co estudo dos bloques temáticos da materia. Farase de forma individualizada, de maneira presencial (na aula ou no horario de titoría) ou a través do correo electrónico, Teams ou Moodle.</p> <p>A atención personalizada relacionada coas tarefas da Aprendizaxe Colaborativa ten como finalidade orientar, apoiar e motivar ás/aos estudantes na realización dos traballos, así como favorecer a aprendizaxe autónoma da/do estudante. O seguimento farase de forma individual ou en pequenos grupos, ben de maneira presencial (nas sesións de grupo de 20 persoas ou no horario de titoría) ou a través do correo electrónico, Teams ou Moodle.</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba de resposta múltiple	A4 A5 A6 A38 B4 B2 C4 C7 C10 C12	A proba incluírá preguntas sobre os 3 bloques temáticos que compoñen a materia.	70
Aprendizaxe colaborativa	A4 A5 A6 A38 B2 B4 B5 C1 C4 C7 C10 C12	<p>Realizarase en grupos de 5 persoas ou menos. Cada grupo deberá solucionar as tarefas propostas pola docente. Para a avaliación empregarase unha rúbrica específica onde se valorará:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Presentación (escrita e oral): 2 puntos - Estrutura: 2 puntos - Contidos: 4 puntos - Fontes consultadas: 2 puntos <p>A asistencia e participación nesta actividade, a través dos grupos de traballo é obrigatoria. O alumnado deberá seguir as indicacións para levar a cabo as tarefas, subindo semanalmente o traballo desenvolto ao Moodle para o seu seguimento e avaliación final.</p>	30

Observacións avaliación

O conxunto de metodoloxías de avaliación

descritas son obrigatorias para todo o alumnado, agás para os que opten polo adianto de oportunidade e para o alumnado con matrícula parcial.

MATRICULA ORDINARIA: A superación da materia queda suxeita a que a Proba de Respuesta Múltiple (PRM) sexa superada pola estudante, debendo acadar o 50% da puntuación da nota máxima. Para poder conseguir o 50% da nota da metodoloxía Aprendizaxe Colaborativa (AC) é preciso asistir ás clases de grupo reducido e colaborar activamente co grupo alomenos no 80% das tarefas/traballo propostos. A nota final da materia obtense sumando á porcentaxe da PRM (siempre que estea aprobada) a porcentaxe obtida na AC, independentemente do seu valor. O aprobado conseguirase cando a suma das porcentaxes resulte igual ou superior ao 50%. No suposto de que a PRM estea aprobada, pero non AC e a suma das porcentaxes non acaden o 50%, a/o alumna estará suspensa e deberá presentarse na segunda oportunidade á PRM para poder acadar unha nota superior, de xeito que a suma das porcentaxes chegue ao 50%.

Na segunda oportunidade da materia manterase a nota obtida na primeira oportunidade en AC (independentemente do seu valor), cuxo porcentaxe será sumado á nota obtenida na PRM, sendo preciso acadar o 50% para superar a materia.

MATRÍCULA PARCIAL: No caso de estudantes con matrícula parcial, dispoñen de dúas opcións, a primeira consiste en presentarse á PRM, supoñendo o seu resultado o 100% da avaliación. Para optar a dita opción, o alumnado con matrícula parcial, deberá solicitalo a través do correo electrónico despois da sesión de actividades iniciais e antes da primeira sesión de grupo semanal de 20 persoas. Se non solicita esta primeira opción as metodoloxías e porcentaxes serán os indicados no apartado de avaliación e a asistencia será obrigada cando estea planificado desenvolver, segundo calendario, as tarefas da AC (independentemente da dispensa que lle exima da asistencia, nos termos que indica a norma reguladora).

ADIANTO DE OPORTUNIDADE: Neste caso a Proba de Opción Múltiple suporá o 100% da avaliación.

A cualificación de Matrícula de

Honra poderá ser obtida polos alumnos que teñan un mínimo de 9, tendo preferencia os que obtiveran a nota máis alta. En caso de igual puntuación e haxa máis aspirantes que matrículas, prevalecerá o alumno que obtivese a maior nota na metodoloxía de maior peso porcentual.

A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa: o/a estudante será cualificado con ?suspenso? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario.

Esta materia ten en conta as

recomendacións sobre SOSTIBILIDADE, MEDIO AMBIENTE, PERSOA E IGUALDADE

DE XÉNERO para acadar unha contorna inmediata sustentable, ambiental e social. Ademais dúas das competencias xerais que debe adquirir o alumnado dentro do grao e da materia son B20 e B24; a primeira é a sensibilidade cara temas medioambientais e a segunda sinala a necesidade de fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres. Por todo isto:

- A entrega dos traballos documentais que

se realicen nesta materia realizarase a través de MOODLE, en formato dixital sen necesidade de imprimilos.

- Débese facer un uso sostible dos

recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural.

- Débense ter en conta a importancia dos

principios éticos relacionados cos valores da sostibilidade nos comportamentos persoais e profesionais.

- Atendendo ás distintas normativas de

aplicación para a docencia universitaria, nesta materia está incorporada

a perspectiva de xénero: usarase linguaxe non sexista, utilizarase

bibliografía de autores de ambos os sexos, propiciarase a intervención nas distintas actividades da materia de alumnos e alumnas.

- Traballarase para identificar e

modificar prexuízos e actitudes sexistas, e influirase na contorna para

modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade.

- Prestarase especial atención en detectar

situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas.

- Facilitarase a plena integración do

alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten

dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida

universitaria.

Fontes de información

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none"> - Somoza B, Cano MV, Guerra P (2020). Farmacología en enfermería: teoría y casos prácticos. Madrid: Panamericana - Castells S, Hernández Pérez M (2012). Farmacología en Enfermería. Barcelona: Elsevier - Zabalegui A (2020). Administración de medicamentos y cálculo de dosis. Barcelona: Elsevier - (2018). RD 954/2015. Indicación, uso y autorización de dispensación de medicamentos y productos sanitarios de uso humano por parte de los enfermeros. https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-14028 - (2020). Resolución. Guía para la indicación, uso y autorización de dispensación de medicamentos sujetos a prescripción médica por parte de las/los enfermeras/os de: Heridas. https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2020-13190 - (2021). Catálogo de produtos farmacéuticos para indicación, uso e autorización da dispensación por parte da enfermaría. https://www.sergas.es/Asistencia-sanitaria/Catalogo-de-Medicamentos-enfermeria - (2022). Resolución. Guías para la indicación, uso y autorización de dispensación de medicamentos sujetos a prescripción médica por parte de las/los enfermeras/os de: Hipertensión / Diabetes mellitus 1 y 2. https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2022-11127 - (2022). Resolución. Guía para la indicación, uso y autorización de dispensación de medicamentos sujetos a prescripción médica por parte de las/os enfermeras/os: Quemaduras. https://www.boe.es/boe/dias/2022/07/18/pdfs/BOE-A-2022-11945.pdf
Bibliografía complementaria	<ul style="list-style-type: none"> - Adams MP (2009). Farmacología para enfermería: un enfoque fisiopatológico. Madrid: Pearson Prentice Hall - Florez J (2014). Farmacología humana. Barcelona: Elsevier - Lorenzo P (2012). Velázquez: Manual de farmacología básica y clínica. Madrid: Panamericana - Rang HP (2008). Farmacología. Madrid: Elsevier - Ruiz M (2013). Fundamentos de farmacología básica y clínica. Madrid: Panamericana - (.). Agencia española del medicamentos y productos sanitarios. https://www.aemps.gob.es/?lang=gl

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Biología/661G01002
Fisiología I/661G01005
Cuidados Básicos en Enfermería/661G01006
Fisiología II/661G01010
Farmacología/661G01011
Ética profesional, marco legal e filosofía do coidado/661G01016
Estancias Clínicas I/661G01025
Estancias Clínicas II/661G01026
Enfermería Clínica I/661G01034
Enfermería Clínica II/661G01035

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/661G01017
Enfermería materno-infantil/661G01018
Enfermería Comunitaria II/661G01019
Enfermería Xerontolóxica/661G01020
Xestión dos servizos da Enfermería/661G01021
Estancias Clínicas III/661G01027

Materias que continúan o temario

Estancias Clínicas IV/661G01028
Estancias Clínicas V/661G01029
Estancias Clínicas VI/661G01030
Estancias Clínicas VII/661G01031
Practicum/661G01032

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías